

մով ուղեւորեց կամ՝ ապրեցաւ, և նուիրակը և զեասպանք մեծագումար ոտնիկներ ստացան Երկրին գանձէն, և յորոց մեծ մաս մը հաջկերայեցներու և պարահանդէսներու համար ծախսուեցաւ: Իսկ արդիւնք:

Հ. Մ. Վ. ՆՈՒՐԻՒԱՆ

ՅՈՎՍԵՓ ՃԻԱԳՈՋԱ

ԻՆՉՊԵՍ ՏԵՐԵԻՆԵՐԸ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԶՈՐ ՀԱՆԴԵՍՈՎ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

ԵՏԱԼԱԿԱՆ թատրոնը քիչ անգամ կը յիշէ այն եռանդապին և միաձայն յաշուութիւնը՝ որ ունեցաւ Ճիւղապետ կատակերգութիւնը, Ինչպէս տերեւները, 1900ի յու՛նուարի Յին իրիկունը: Ուրիշ անօրինակ և զելութիւն մը այն միաձայնութիւնը եղաւ՝ որով հետեւեալ օրը ամէն զոյնէ ամէն օրա՛ղիւրները զովեցին նոր երկը:

Կը թարգմանենք Հոս միայն Perseveranza կարեւոր և լուրջ թերթին յօդուածը, զոր զրած է Յովսէփ Պոնսաբէկի:

..... Կատակերգութեանն նիւթը այնքան պարզ է, որքան եղելութիւնը որ անկէ կը հանէ՝ ճշմարտանման: ՈՐշափ ընտա՛նիքներ՝ որ նախընթաց օրը հարուստ, հզօր և անկածեկն էին, օր մը յանկարծ չարթնցան խեղճ ըլլալու աստիճանի աղբատ, անգութ հեգնութեան աստիճանի ծաղրուած և զրպարտուած: Անգիտակից թեթեւութեամբ ձեռնարկուած խիստ յանգուգն և յանձնապատասխան գործ մը, տեսակ մը առեւտրական շահագրգիռութիւններու մէջ՝ անխաչեմաբար նեւտղելով՝ Սակարանի յանկարծազէլ բարձրա՛

նալ մը և ցածնալ մը, բաւական է փնտցնելու ամենէն աւելի մեծափորթամ ստացուածքը, մղելու ժողովութեան, և թերեւս ալ անպատուութեան մէջ զլորելու ամենէն աւելի ուղիղ և պարկեշտ անձինքը:

Ասոր նման բան մը հանդիպած է Յովհաննէս Ռոզանիի, զրեթէ վաթսուներորեակ մը, որ իր ամբողջ կեանքը անցուց՝ ընտանեացը բարեկեցութիւն և հարստութիւն տալու համար, և առեւտրական ձախողութիւն մը յեղակարծուց կը նետէ զինքը թշուառութեան մէջ: Անտարակոյս, եթէ ինքը անխիղճ մարդիկներու խորհուրդին հետեւէր, կրնար հետեւանքները նուազեցնել և ազատել նաւաբեկութենէ թանկագին նշխար մը. բայց ինքը չուզեց:

Ուտի, իրեն պարտաւերներուն ամէն բան կու տայ, ամէն բան կը ծախէ. ինքը կը մտածէ, հարստութիւնը կորսնցնելը շատ բան է, բայց պատիւը կորսնցնելը ամէն բան է. և եթէ սուրբ լքանելու վրայ եղած աւանդ՝ խոր ցաւով մը կը համակուի, անոր համար է որ այն տունը լեցուն է իրեն երկու զաւակներուն, Թովի և Նեննէլիի, աւուշ յիշատակներով, և Յուլիայի իրեն երկրորդ ամուսնոյն, որ զեռ երիտասարդ է և քիչ յարմար զրկանքներու կեանքին՝ որ ապական իրենց կը պատրաստէ: Իրեն վրայ չի մտածեր. ինքը կը զգայ որ աշխատելու համար ծնած է, և պիտի աշխատի: Միշտ՝ նի մէջ չէ, կը հասկցուի: Բազմաթիւ բարեկամներէն և ազգականներէն որ առաջ շուրջը կը պտըտէին և կը ծռէին իրեն, իրեն տանը կործանութենէն ետքը մէկը չերեցաւ, բայց եթէ աւելցնելու համար իրեն թշուառութեանը վրայ, քիչ մը ձեւացեալ կամահանութեամբ, իրենց ստորին սրտին ծաղրուածանակը:

Գանուեցաւ մարդ մը միայն՝ որ վազեց ինքնաբերութեամբ և անկեղծօրէն զօրազգութեան լուրը տանելուն, Մարքսիմոս Ռոզանի, Յովհաննէսի եղբօրորդի մը, պատանեակ մը որ տասուրիք տարուան որբ մնացած, առանց առաջնորդի և առանց բաղդի, կրցաւ վատկիլ իր կամքին ուժովը և իր նկարագրին զօրութեամբը շահաւոր դիրք մը և ապահով ապագայ մը:

Ժընձին, ուր երկաթուղիի մը շինութեան կը զբաղի, շուտ մը, ոչ եթէ դրամ, այլ զործ ճարեց իր հօրեղբորը, որ երախտագիտութեամբ կ'ընկուսի:

Թողանքի տան մէջ ուրեմն կը տեսնուին պատրաստութիւնները մեկնելու, Մաքսիմոսի հետ մէկտեղ, որ նոյն օրը Պոլսաբնակներէն դարձեր էր, ուր գնացած էր գործի համար: Թոմի, որ չի կրնար յարմարիլ իրեն վայելչասիրական, մտխոյզ և գործադրական կեանքէն հրաժարելու պաշտօնը, ապահով կ'ըլլայ որ իր ճամբորդութեան plaid պատրաստելու ժամանակ՝ չի մոռցուն նաեւ Դեննիսի գունդկադի գործիքները, որ իրեն սիրելի մարզանքն էր. Յուլիա, որ էրկանը երգուընցեր էր թէ քաղաքին մէջ ալ պարտք մը չունի, շտապ տագնապով կը վճարէ նորաձեւքի կնոյ մը, զոր, ինքը կը յուսար, ձգելու փախչելու, և Միլանը թողլու կը պատրաստուի՝ աւելի հրապուրուած անձանթթէն ուր կը գիտէ, քան թէ տիրած թողուցածին և կորսնցուցածին համար:

Միևակ Նէննէլէն մեկնելու տանը կը զգայ անպատում վիշտ մը. ինքը տոկուր նախագահութիւններով լեցուն է. գաղտնի անկութեամբ մը, գծողակ ցաւով մը կը համակուի տեսնալով զՄարթան, հաւատարիմ սպասուհին և իրեն մանկական հրճուանքներուն ամենէն աւելի գորովալի ընկերը, ամայի սենեկին մէջ արտասուածօր և անմխիթար: Եւ Նէննէլէն ետ կը դառնայ. այն պատահին լացը սիրտը կը խշխշացնէ. — Լուս կեցիր, լուս կեցիր. — կ'ըսէ իրեն ինքը հեծկտանքներու մէջ և անհուն տխրութեամբ, զրկելով զինքը վերջին անգամ:

Այս կերպով ճիւղագոյն, տեսարաններու արագաստ հաշորդութեան մը մէջ, և գրեթէ առանց անդրադառնալու կերպարանքն զննալու, կը ներկայացնէ մեզի կատակեր, գութան քաղն անձինքը, կը ծրագրէ հօգեզապէս անոնց թերութիւնները և նկարարագիտելու, և կը պատրաստէ հոգեբանական խոր հակապատկերները՝ որ արարուածին պարզուելուն ատեն պիտի հաստատուին:

Եւ այս վայրկեանէս, բացուելու վրայ է:

դած կոտին մէջ, զժողովին չէ գուշակել թէ ով պիտի ըլլայ յաղթողը և ով զահր:

*

Երկրորդ հանգիսին Ժընէլ ենք, անշուք տանը մէջ՝ զոր գտաւ Մաքսիմոս իրեն ազականներուն: Յովհաննէս, ինչպէս որ ինքզինքը կը քարոզէ, աշխատութեան ճամբարեղ, երթորդիկն իրեն յանձնուած պաշտօններուն կը զբաղի առաւօտունէ մինչեւ իրեկուն: Յուլիա, իր մանկամարդ կինը, կը զուարճանայ նկարելով՝ ընտանիքին օգնելու համար, ինքը կ'ըսէ, բայց խորը՝ որպէս զի պարպաս ընգունի Հելմեր Սլիքիէն, նորովեկիացի նկարիչ մը, որ իրեն հաւատարիմ ընկերն է: Նէննէլէն սկսաւ անգղիերէն դասեր տալ, բայց ընկերը իրեն դուրս չի գար և շարունակելու շատ կամը չունի: Թոմիի գալով, ինքը օր մը անգամ չի կրցաւ դէմանալ տեղը որ իրեն ճարեղ էր հօրեղբոր. որիկն: Երեսակայէ՛: Աղտեղի և կիսամերկ մարդիկներու հետ շփումով, ներքնուղիի մը աշխատութիւններուն հսկելու համար, ամիսը իննսուն ֆրանք:

— Եւ քեզի ինչ կ'երեւայ. — կը պատասխանէ իրեն Մաքսիմոս: — Բայց թէ ես պիտի հառուցանէի ընթերցակայի մը որ աշխատութիւններուն ընթերցակայ ըլլալէն զատ՝ հսկէր նաեւ քու վրայ:

Եւ խօսակցութիւնը երթալով տաքնալով, երկուքնուն մէջ կը հիւսուի զրգուած տեսարան մը, որուն միջոց Մաքսիմոսի կերպարանքը կամաց կամաց կը բարձրանայ խորհրդանշանի մը զեղեցկութեան, առողջ և կամեցող ուժին խորհրդանշանը, յաղթող իրերու և տիրող մարդիկներու զօրութեանը: Բայց Թոմի անձնատուր չըլլար, և երբոր Մաքսիմոս կ'ակնարկէ եղած յարաբերութիւններուն՝ Թոմիի և բազմախնդիր հարուստ ուս կնոյ մը միջեւ, որուն տանը մէջ աշխարհաբազաբացի ընկերութիւն մը կը հաւաքուի և կը կործանի, և հեգնօրէն վրայ կը բերէ. — Այն կինը երկրորդ ամուսին մը կը փնտէր. քնա, և կարգուէ հետը. քիչ աշխատանքով կը հարստանաս:

— Ահա լուս գաղափար մը, — կը պա-

տասխանէ թոմի. և զայն իսկոյն կը գործադրէր, եթէ Նէննէնէ չի հասնիր զինքը արգիլելու, և եթէ ոչ նուազ բուռն և յուզեալ տեսարան մը իրմէ չի վերցընէր նաեւ չարն ընելու կամքը: Բայց իրեն զգաստութիւնը քիչ ժամանակ պիտի տեւէ. Մաքսիմոս կը տարակուսի զեռ հօրեղբորորդոյն ապագային վրայ, և չի խաբարիր:

*

Եւ ստուգիւ երրորդ հանդէսին, հեղինակը, զմեզ ներկայ ընել տալն ետքը, թեւեւ քիչ մը չափազանց երկնցնելով, և զի մելով պզտիկ միջոցներու որ բնաւ պէտք չկայ գործին ընկալմանը, և ոչ՝ արդէն կատարելապէս ծրագրուած՝ նկարագիրներուն շրջափոխութեանը, — և այս պզտիկ արատ, ներքէն մէկն է, — Յուլիայի բարոյական փըշրումին, կը ցուցնէ նաեւ մեզի ընկզմումը՝ զոր թոմի կատարելու վրայ է: Եւ կը ցուցնէ մեզի երկու եղբայրներուն մէջ եղած ամիւնագեղեցիկ տեսարանով մը, տեսարան որ իսպէական ճաշակ մը ունի, և, գեղազիտաւ, կանօրէն խօսելով, բոլոր մէկանքեւն քիչ մը սաստիկ կերպով զատուելու յանցամեքը. սա, կայն առիշ կողմանէ այս ամենամեծ արժաւորքն ալ ունի որ այն երկու սրտերը մէջտեղ կը հանէ և կը ներկայացնէ մեզի իրենց ամէն երեւոյթներովը և իրենց ամէն ապիտաւ բեր տկարութիւններովը:

Բայց թոմի ընկզմումը հեղեղատի մը մէջ ոստում մը չէ, ինչպէս վայրկեան մը սոսկալով ենթադրած է Նէննէնէ. ինքը պարզապէս կ'ընկզմի միջոցներու մէջ, այն բաղադրանքի կնոջ հետ կարգուելով, որուն հետ արդէն միացած է նախատալից կապով մը:

Իսկ Նէննէնէ՝ իրեն ինչ պիտի ըլլայ: Ինքը կը տեսնայ, որ ձեւէն փրցուած և մերկին ցիրուցան եղած մեռած տերեւներուն նման՝ ամէն բան կ'իյնայ իր շուրջը. մտաւորաւ որքանոմէն կրնայ ազատիլ կոթը. նելով Մաքսիմոսի, զոր կը սիրէ. բայց լոնլիայն հասկցուելու տարակայսր կը կենդանացնէ իր մէջը բնազդական գոռոզութիւնը, և երբոր պատուական երիտասարդը, որ շա-

տնցունէ կը պաշտէ զինքը ծածուկ, միա՝ միտ պարզութեամբ իրեն կ'ըսէ. — Եւզեմ իմ կինս ըլլալ. — ինքը կը պատասխանէ արհամարհութեամբ. — Ողորմութիւն չեմ ընդունիր:

Մաքսիմոս պոկը ծած, պահելով սրտին մէջ գորովանաց յուզմունք մը որ բերանը չի կրնար, կամ կ'արհամարհէ ինքն ալ յայտնելու, կը թողու հօրեղբոր աղջիկը. և վերջինս որ կը նայի անոր հեռանալուն և կը տեսնէ որ մինչեւ անգամ իրեն վերջին յայտը կ'անհետանայ, կը հառաչէ. — Միտքս չի հասկցաւ:

*

Վերջին հանդէսը կ'ամփոփուի տեսարանի մը մէջ, որ քերթուած մըն է զգացմունքի: Ծեր Ռոզանին, կանթեղի լոյսով, վերջացնելու վրայ սովորականէն զուրս աշխատութիւն մը՝ զոր յանձն առեր է իրեն ընտանեացը հետգնտէ անոյ պէտքերը լեցնելու համար: Նէննէնէ գաղտուկ կ'ելլայ իր սենեկէն. ինքը չի գիտեր թէ հայրը այն ժամուն այն տեղը կ'աշխատի. բայց հայրական բարի կերպարանքն անգամ բաւական չէ զինքը ետ կեցնելու մահուան տխուր մոտ, ծուլութիւններէն: Յովհաննէսին ականջը կը հասնի թեթեւ շրջին մը. — Ո՛վ է հոն. — ինքը կ'աղաղակէ իրբն սարսփած: Եւ վաղելով սեւ ստուերին ետեւէն որ դրան մը ետին տնեւելոյթ կ'ըլլայ, քիչ մը վերջը կը վերադառնայ իր աղջիկովը: Նա կ'ուզէր մեռնիլ:

Ինչ օգուտ նորէն շինել գէշ կերպով տեսարան մը՝ որուն ամէն մէկ բառը, ամէն մէկ շարժումը՝ զգացմունքի ամենէն աւելի կենդանի և քերթողական արտայայտութիւնն է:

Քիչ մը ետքը, մինչպէս հայր և աղջիկ բացուած պատուհանէն կը դիտեն լուսնկայ գեղեցիկ գիշերը և կը ծծեն լիաթոք մաքուր օդը, և իրենց սրտերը քան ուրիշ որ և է ժամանակ կը խօսին և իրարու միտքը կը հասնին, ստորակայ պարտէզին ծառերուն մէջէն ստուեր մը կ'անցնի....

Նէննէնէ աչքերը կը սեւեռէ կիսաստուռ.

բին մէջ, — Կարելի՞ է — ինքը կ'աղաղակէ:
— Նա ուրեմն իմ զրաւ կը մտածէր: Նա
կռահէր էր, նա կը հսկէր:

— Բայց ո՞վ — կը պատմութեան հայրը:

— Նա: Կ'ուզեն որ կանչեմ... Մար-
տիմոս, Մարտիմոս:

Եւ այս սիրոյ վրայ երգովը, այս զէպ
ի բեղմնաւոր գործունէութիւն և կենաց ամէ-
նէն աւելի մաքուր ուրախութիւններուն բուռն
տենչանքովը, համադրուած Մարտիմոսի ան-
կեղծ և համարձակ սրտին մէջ, կը գոցուի
ամենազեկեցեցիկ կատակերգովութիւնը:

Թարգմ. Հ. ԱՐԻՍԱԱԿՅՈՒ ՔԱՅՍԱՆՑԻԼԵԱՆ

ԱՆՁԵՆՔ

ՅՈՎՀԱՆՆԻՍ ՌՈՋԱՆԻ, 56 տարուան:

ՅՈՒՆԱ, իրեն երկրորդ կէնը, 54 տարուան:

ԹՈՍԻ, 27 տարուան } իրեն որդեք առաջին
ՆԵՆՆԵԼԷ, 22 տարուան } կնոջէն:

ՄԱՐՏԻՄՈՍ ՌՈՋԱՆԻ, իր եղբորորդին, 54 տարուան:

ԼԱՌԻ ՏԻԿՆԵԼ:

ԻՐԵՆԷ ՏԻԿՆԵԼ:

ԷԱՊԼԱՆԵ ՏԻԿՆԵԼ:

ՀԵԼԵՐ ՍԻՐԻԼ, նկարիչ:

ՌԻՐԻԵ ՆԱՐԻԵ ՄԷ:

ՊԱՐՈՆ ՄԷ:

ԱՆԴԵԼՍՈՒ } ծառաներ:

ԼՈՒՍԻԱ, պառաւ սենեկապան:

ՄԱՐԹԱ, խոհարարուհի:

ԿՈՌԻՄ ՄԷ:

ԲԵՌԵԱԿԻՐԵՆԵՐ:

ՀԱՆԴԵՍ ԱՌԱՋԻՆ

Նքեր զահլիճ մը, (կամարով մը՝ որ կրնայ
գոցուիլ պատին մէջ մտնող ելլող և սահուն
փեղկերով) բացուած ղէպ ի շքեղազարդ հալա-
րան մը: Ասոր պատերը՝ սպիկզօծ մեծամեծ ծաղ-
կանկարներով մուշ յատակի վրայ կաշիով ծած-
կուած են, և ունի քանդակուած ընկուզիէ կահ-
կարասի՝ Դահլիճը՝ քնդաղարդիկ արկղաձեւ
ոճով ձեղուն մը ունի, և պատերը սրահակնե-
րով զարդարուած են: Զաշարանին մեծ սեղա-
նը՝ պայուսակներով, շալակալներով, հսկա-
նոցակալներով, և այլն, խոնարած է: Դահլիճին
մէջ, ամենանոսր անգլիական կահկարասի:

Կահերը տարազարդ: Կը հասկցուի որ առանց
Թողունելու վրայ է: Աջակողմը երկու դուռ: առ-
ջինը Յովհաննէսին սենեակը կը տանի, երկրոր-
դը Թոմիկինը: Ձախակողմը, երկրորդ՝ կողմանո-
ցին վրայ, մայր դուռը: Առաջին կողմանո-
ցին վրայ դուռ՝ որ կը հանէ Յուլիայի սենեակը:
Զաշարանը՝ անկիւն մը՝ միայն մէկ դուռ ունի,
հանդիսատեսին ձախակողմը:

ՏԵՍԻԼ ԱՌԱՋԻՆ

Վարագոյրը բարձրանալուն, պայուսակնե-
րով բեռնաւորուած երեք բեռնակիրներ՝ հա-
շարանէն կու գան և մայր դռնէն դուրս կ'ել-
լան: Զաշարանին մէջ կը տեսնուի ԼՈՒՍԻԱ,
որ կ'երթայ և կու գայ, բերելով իրեղէններ՝
զորոնք ժողովին վրայ կը դնէ: Դահլիճին մէջ
ՆԵՆՆԵԼԷՆ, գոնետոյի մը քով կանգնած, արձակ
թերթի մը վրայ բեռներուն թիւը արձակագրե-
լու հետ է: Երբեմն երբեմն զանգակի զայրաց-
կաւ և անհամբեր հնչիւն մը:

ՆԵՆՆԵԼԷ բեռնակիրներուն:

Քանի՞ հատ են:

ԲԵՌԵԱԿԻՐ ՄԷ

Վեց վարը և երեք հոս: Իննը հատ:
Կ'երթայ:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Լուսիա:

ԼՈՒՍԻԱ

Օրիորդ:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Քանի՞ պայուսակ մնաց:

ԼՈՒՍԻԱ

Երեք հատ տիկնոջը և երկու հատ պա-
րուիկին:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Պատրանաւ են:

ԼՈՒՍԻԱ

Վերջինը տիկնոջը՝ հիմա գոցեցի: Պարո-
նիկները չեմ գիտեր:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Երբոր իրենէ հորացորս գայ, պէտք է
հայրս իսկոյն կանչել:

ԼՈՒՍԻԱ

Լաւ, օրիորդ:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Հայրս ուր է որ:

ԼՈՒՍԻԱ

Չեմ գիտեր: Առաւօտունէ ի վեր է՝ որ
տանը մէջ վեր վար կը լընի: Կու գայ:

կ'երթայ, չի կրնար անշարժ կենալ: Ժամ մը կ'ըլլայ՝ որ իրեն սենեակը մտայ, եկած նախակները տանելու համար, և հայկական դանին առջեւ կանգնած էր՝ բիւրեղին վրայ մատուրներովը դափ դափ ընելով: Յետոյ ախոռը իջաւ: Յետոյ դարձեալ ասկէջ անցաւ: Դուք զիմքը չի տեսներ:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Այո՛, այո՛: Հազիւ թէ ելայ, գնացի բուռեցի զիմքը:

ԼՈՒՍԻՍ

Մտածէ, որ արդէն հինգին պայուսակը գոցած էր: Եւ զանիկայ վար ինքնեկու համար՝ Անդրէասին ինքը օգնեց: Արդէն զիտէր որ բռնակիրները պիտի գային: Անգեցի իրեն տեղը բռնել, բայց ճար չեղաւ: Ասաւ. թող ինծի, կը զուարճանամ:

Դապար, հաջը գրեթէ լալով:

Ա՛հ, օրիորդ Նէննէլէ: Երբ կը մտածեմ որ ժամէ մը վերջը....

ՆԵՆՆԵԼԷ

Լուս կեցիր, լուս կեցիր:

Ձանգակն տեղադր զանիւն:

Բայց ո՞վ է որ այս կերպով կը զարնէ:

ԼՈՒՍԻՍ

Պարոնիկը պէտք է ըլլայ:

ՏԵՍԻԼ ԵՐԿԻՐՈՐԻ

ԹՈՍԻ և ՎԵՐՈՅԻԶԵԱՆԵՐԸ:

ԹՈՍԻ իր սենեկին մուտքին վրայ: Կարճ տառաւ հագուած է և բարակ բուրդէ գուլպաներ մինչև ծունկը, աւելածն զբոսաշրջիկի ձեռով: Եսպականք է:

Գասպար, Գասպար ո՞ր է:

ԼՈՒՍԻՍ

Գաւիթն է, բռնին համար:

ԹՈՍԻ

Կէտ ժամ է որ զիմքը կը կանչեմ: Ըսէ իրեն որ փեր գայ լինցնէ հագուեցնէ զիս:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Հայրս զիմքը զրկեց: Չէ՞ս կրնար դու քեզմէ հագուել:

ԹՈՍԻ

Այո՛, շտապելով: Այս նեղ ժամերուս:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Ինչուկէս է: Ես վեցին ինքնիրեն հագուեցայ:

ԹՈՍԻ

Ենթահարութիւններս:

Լաւ, թող մնայ:

Լուսիսայ:

ՅՈՒՆԻՍԵՐ ԶԱՅԵԼ ԻՐԵՆ ՕԵՆԵԿԷՆ:

Լուսիս:

ԼՈՒՍԻՍ

Հրամմէ:

Կը մտայ Յուլիայի սենեակը:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Գոյեերդ պատրաստ են:

ԹՈՍԻ

Այո՛, օրինակ առաքելութեան: Մեծ պաշուսակը պատրաստ է: Գասպար պզտիկը գոցելու վրայ էր, երբոր զիմքը կանչեցին: Փորձեցի որ ես ինծմէ գոցեմ: Բայց զգուար կ'ըլլայ: Տուչի խողովակը չուզէր մէջը մտնալ:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Մէկդի թող անիկայ: Ի՛նչ պէտք է:

ԹՈՍԻ

Կեցցէ՛ս, Սիւսի բաղնիք պիտի լընեմ: Ագջաւ, բայց մաքուր:

Փողպաղը հաեգուցելու հետ:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Թող ինծի:

Կը հաեգուցէ զանիկայ:

Ո՛հ Թոմի: Ասկէջ վերջը ահաւասիկ ես հոս սպասաւոր և սենեկապանուհի:

ԹՈՍԻ

Հիտակն ըսէ, որ այս զբաղման տեսակը զքեզ կը զուարճացնէ:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Ո՛յ, բայց անոր ցաւէն չեմ մեռնիր:

ԹՈՍԻ

Եւ իրաւունք ունիս: Ասոնք առաջին փայր-կենին դիւցազնական որոշորութիւններն են: Տեսնաս պիտի: Կը փորձես... Բայց հաջը: Երբոր օտար երկիր ըլլանք:

ԼՈՒՍԻՍ Յուլիայի սենեկէն դէպ ի մայր դուռը կը սկսէ ելթալ:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Վար կ'իջնաս:

ԼՈՒՍԻՍ

Կ'երթամ տիկնոջը այս տոմսակները տանելու:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Թղթատունը:

ԼՈՒՍԻՍ

Ո՛չ: Հասցէին:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Հեմակ:

ԼՈՒՍԻՍ

Ինծի ըսաւ որ կառք մը բռնեմ:

ՆԵՆՆԵԼԷ

Գնա՛ դնա՛:

Լուսիս կ'երթայ:

ԹՈՒՄԻ

Անշատման վերջին ողբերթները,
Նենեկեր գրած մը կու տայ:

Քեզի:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Ի՞նչ է: Ոսկի մը:

ԹՈՒՄԻ

Քեզի ձեռածիր կու տամ: Ա՛ռ: Քեզի
կ'ընծայեմ:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Իսկ դո՛ւ:

Է՛հ, է՛հ:

ԹՈՒՄԻ

Անոցմէ շատեր ունիմ ըսելու պէս:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Այն ատեն շնորհակալ եմ: Գնա շուտ մը
հագուէ:

ԹՈՒՄԻ

Ինծի նայէ: Եւ ետքը դարձիր հոս, որ քիչ
մը խօսակցի՜նք դու եւ ես:

ԹՈՒՄԻ

Շաւերուն ծրարը պիտի չի՜նեմ:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Հոս բեր, որ քեզի օգնեմ: Կ'ուզե՛մ:

ԹՈՒՄԻ

Քայց այո՛, այո՛:

Կը ժառանգորէն սենեակը: Բնակարանը
եւրոպական ընդհանուր:

ՆԵՆԵԿԵՐ Բնակարաններուն:

Ասկից:

Յուշապի դուռը կը դարձնէ:

ՅՈՒՆԻԱՅԻ ԶԱՅՆԸ

Ո՛վ է:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Այս մարդիկը կրնա՞ն մտնալ արկղները
առնելու:

ՅՈՒՆԻԱՅԻ ԶԱՅՆԸ

Թող դան, Թող դան:

Բնակարանները կը ժառանգ:

ՏԵՍԻԼ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆԿՐԵԱՍ և վերոյիշեալները:

ԱՆԿՐԵԱՍ առանց համազգեստի: Ճաշարա-
նին խորէն կու գայ բանալիներու տրցակով մը:

Առանց մեր խոցերուն, խոհանոցին և սե-
ղանատան բանալիներն են:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Ծառաներուն սենեակներուն չըլանը դո՛ւ
ըրբը: Ա՛յ բան մը չմտաց ներսը:

ԱՆԿՐԵԱՍ

Ծառաներուն վերաբերեալ բան մը չմտաց:
Ա՛յնն ալ ես գոցեցի:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Ապրիս: Բանալիները դիր հոն սեղանու-
տան մէջի մեծ սպասարարանին մէջ: Ա՛յա-
կողմի գոցոցին մէջ ուրիշներ ալ կը գտնաս:
Թղթիկին վրայ գրուած է:

ԱՆԿՐԵԱՍ

Այո, օրհորդ: Ես ստուգեցի: Ա՛յնն բան
կարգին է:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Ապրիս:

ԱՆԿՐԵԱՍ

Ուրիշ բան կը հրամայե՞ք:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Ոչ, կրնաս երթալ:

Բնակարանները սեռուկ'երով
մէջանալէն կ'անցնին:

ՏԵՍԻԼ ԶՈՐՈՐԴ

ՆԵՆԵԿԵՐ և ԹՈՒՄԻ

ԹՈՒՄԻ չաւերու ծրարի մը մէջ կը բերէ համբարդու-
թեան ծածկոց մը, բացառելով վերնազգեստ մը:

ԱՀԱՆԱՍԻԿ:

Ա՛յն բան բազմոցին վրայ կը տեսէ:

Սպասէ:

Կը դառնայ սենեակը:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Շատ բան չըլլայ է՛հ:

ԹՈՒՄԻ Ի՛ր սենեկէն:

Ինչ որ պէտք է:

Դարձեալ ստանալու կը մտնայ ու-
րիշ զոյգերով, որոնց մէջ Գէնեկի
զուգարարի երկու զործերներ:

ԱՀԱՆԱՍԻԿ: Ի՛նչ է ուղափոք:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Ոչինչ: Վայրկեան մը պէտք ունիմ կենա-
լու անձի մը հետ որ միտքս հասկնայ: Հօրս
հետ պէտք է զիս զուարթներես ցուցնեմ: Մայ-
րերնիս մեր մայրը չէ: Այս երեք ժամ է հոս
եմ կարգադրութիւններ ընելու, որ ինծի կը
թուին յուղարկաւորութեան: Ինծի կ'երեւայ
որ մեր տունը կը թաղեմք: Եւ ետքը: Եւ
ետքը....

ԹՈՒՄԻ

Ի՛նչպէս կը վճատիս կ'իշնաս:

ՆԵՆԵԿԵՐ

Ո՛հ: Վճատիլ: Այդպիսի բանով չէ: Տրամիլ
այո: Խիստ շատ, խիստ շատ: Թողուցի սե-
նեակս ալ երբեք ներս չմտնալու համար: Գո-
ցեցի պատուհանները, փակեցի փեղկերն

այնպէս մթապատ որ այլ չէի կրնար դուրս գալ : Անկէ ելլալու ժամանակս՝ ունեցայ գրեթէ վախի զգացում մը : Ինծի կ'երեւնար որ անկողնին վրայ զիս մեռած կը տեսայի : Մեռած էր հոն իմ երիտասարդութիւնս, իմ կեանքիս ծաղիկը :

ԹՈՍԻ գլանիկ մը վառելով :

Խեղճ Նէննէլէ :

Նէննէլէ

Հոն ուրիշներ պիտի մտնան, ուրիշներուն պիտի ըլլան . . . պատերը , կահկարասին , կերպաները : Գիտե՞ս թէ պատուհանին անկիւնը պատին վրայ ինչ գրեցի : Գրեցի . Ով որ ալ ըլլաս դու, որ պիտի գրաւես այս սենեակս, անիծած ըլլաս : Նէննէլէ :

ԹՈՍԻ

Հիմակ այլ մէկը պիտի չի գտնուի որ տունը ծախող առնէ :

Նէննէլէ

Ինչպէս : Կը կարծես . . .

Կը բանայ շաղկապը և ստղին վրայ կը տարածէ :

ԹՈՍԻ իրծաղելով :

Ոչ, ոչ, ոչ : Հանդարտ ապրէ : Քեզմէ կախարդուած սենեկի մը մէջ կ'ուզէի ես ինքս մտնալ : Խեղճ Նէննի, Նէննէ, Նէննէլէ : Այնչափ երիտասարդ և այնչափ ռիսկալալ : Կը տեսնես : Երկրաւոր բաներու պէտք չէ սէր կապել :

Նէննէլէ

Ո՛չ, աղքատութիւնը բնաւ զիս չահաբեկեր, գիտես :

ԹՈՍԻ

Եւ սակայն :

Նէննէլէ

Ոչ, ոչ : Նայէ, արդէն հօրս ըսի :

Վերադադնաւ կը ծալէ : Անգղիերէն դասեր պիտի տամ : Ժընէվի մէջ կրնայ գտնուիլ :

ԹՈՍԻ

Տարակոյս չկայ : Ոչ, ոչ, ոչ : Թեզանիքները ներս ծալուած :

Թեզանիքները կը ծալէ :

Այդպէս : Եւ ես Դէննիսի դասեր պիտի տամ : Քրանցներուն վրայ հիմակ . . .

Նէննէլէ

Այսպէս :

ԹՈՍԻ

Այո, վայ քեզի եթէ այդ վերնազգեստը հմուտելու ըլլաւ : Լոնտոնի օրինակ մըն է : Իսկ մայրս Երիտնի լինը և Դղեակը իրաներկ նկարէ պիտի : Վաճառումը ապահով :

Նէննէլէ

Երէկ, գոյներու պաշարը պատրաստեց :

ԹՈՍԻ

Արդէն ծախսուած :

Նէննէլէ

Այս առաւօտ վաճառականը եկաւ դրամներն ուզելու :

ԹՈՍԻ

Չէր վճարած :

Նէննէլէ

Ոչ : Բայց նա իմացեր էր որ կը մեկնինք . . . Ամէնըն ալ գիտեն, և հոս վազեց ինկաւ այն պիտի ձեռով մը, ո՛չ :

ԹՈՍԻ

Իսկ մայրս :

Նէննէլէ

Իր սենեկին մէջ փականած էր : Հարկ եղաւ որ դրան ետեւէն խօսիմ : Պատասխան տուաւ թէ մեկնելէն առաջ կը շրկէ : Միւսը շշնկոց կը հանէր : Ութսուն ֆրանք ես հատուցի :

ԹՈՍԻ

Դու :

Նէննէլէ

Եւ ուրիշ ութսուն ֆրանք ձեռնոցագործ կնկան և վաթսուն խնկեփեց կնկան . . . ասոնք ամէնըն այսօրերս հողացներ էր : Հիմա քովս կը մնայ, բաց ի չու սուկէդ, քանի մը ֆրանք : Եթէ ուրիշներ ալ գալու ըլլան՝ պէտք է հօրս շրկել :

ԹՈՍԻ

Հարկաւ : Սակայն աղէկ ըրիր : Այս վայրկեանիս հօրս քով քիչ ստակ պէտք է ըլլայ :

Նէննէլէ

Այնչափ յանձնարարե՞ր էր որ ժամանակին հաշիւներն իրեն յանձնենք, վասն զի մնացորդներ չէր ուզեր թողուլ :

ԹՈՍԻ

Բայց անշուշտ : Այն պատիկ հաշիւները պէտք է վճարել :

Նէննէլէ

Մեծ ու պատիկ :

ԹՈՍԻ

Կը հասկցուի : Ըսել կ'ուզեմ որ պատիկներուն ձայնը աւելի զիլ է :

Նէննէլէ

Իրաւ է : Այն մարդիկները խիստ անվատաւ հուժեամբ զիս վերէն ի վար կը դիտէին : Այս կահերուն, այս չեղուքեանը այնպիսի հեղինական կերպով մը կը նայէին : Բնաւ մեր կործանմանը չեն հաւատար, գիտես :

ԹՈՍԻ

Չէ է՛հ :

Նէնսնէլէ գունդազի գործիքներուն տուփը
կ'առնէ ձեռքը:

Գունդազի գործիքները կը տանին:

ԹՈՍԻ

Ի՞նչ ըսել է:

Նէնսնէլէ

Ի՞նչ պիտի ընես որ:

ԹՈՍԻ

Բայց չես գիտեր որ Ժընէվ իմ փառացս
ասպարէզ մըն է: Հելվետեան Գլուպին պա-
տուակալ ընկերակից մըն էմ: Երկու տարի
կ'ըլլայ, որ Դէննիսի միջազգային մրցանքին
յաղթեցի:

Նէնսնէլէ

Ժամանակները ուրիշ էին:

ԹՈՍԻ

Ի՞նչ է որ փոխուած է: Նուազ հարուստ
ենք: Ի՞նչ կ'ընես:

Նէնսնէլէ

Գունդազի գործիքները կը տեղաւորեմ:

ԹՈՍԻ

Դրոշն ղնելու է: Փոկերուն տակ, որ տես-
նուին:

Նէնսնէլէ

Դու անգամ ուրեմն չես հաւատար մեր
կործանմանը:

ԹՈՍԻ

Կարծիքի խնդիր է:

Նէնսնէլէ

Այն դոյներու վաճառականը կ'ըսէր՝ որ
միջոնները ձիւթով ծեփուած են. ով որ զա-
նոնք ձեռքերուն մէջ առած է, անոնցմէ միշտ
մատներուն կ'պած կը ձիան: Եւ այս՝ զմեզ
նախատելու համար կ'ըսէր:

ԹՈՍԻ

Մէջը ի՞նչ չարութիւն կայ որ:

Նէնսնէլէ

Այն ատեն այս աղքատութիւնս կեղծեալ
կրնայ համարուիլ: Երբ մէջը չարութիւն չըլ-
լայ, ինչու կեղծել:

ԹՈՍԻ

Մէկ խօսքով, դու կ'երեւակայես բուն սեւ
խեղճութիւնը, առատաղը, խտեակը և ու-
ղորութեան արդուզարդով տիկիները՝ որ
պիտի զան բերելու մեզի ամբողջ ընտանեաց
համար բրդէ ծածկոցը:

Նէնսնէլէ

Երէկ, Լուսիան աղաչեց հօրս՝ որ զինքը
մեզի հետ տանի... և առանց թոշակի կու
գար: Հայրս արտասուալից աչքերով իրեն
շնորհակալ եղաւ, ես տեսայ, և պատասխա-

նեց որ իրեն միջոցները չէին ներեր զինքը
տունը պահելու:

ԹՈՍԻ

Այնպիսի բաներ են որ:

Նէնսնէլէ

Կեղծիք մըն է:

ԹՈՍԻ

Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ըսեմ: Քառասուն
տարի առաւօտունէ մինչեւ իրիկուն աշա-
տութիւններու մէջ անցընող մարդուն կենաց
զգացումը, տարբեր է մերինէն, որ փախուկ
բաներու, և զեղեցկութեան հայեցողութեանը
մէջ սեծցած ենք: Մեր զգացումը անօգուտ
իրերը կը բարձրացնեն: Մենք կը ներկայացը-
նենք գերազոյժ մարդկութիւն մը: Իրական-
նութիւնը ոչ դու ոչ ես կ'ընենք:

Նէնսնէլէ

Դու սակայն անոր շնորհներն ընդունելու
տրամադիր ես:

ԹՈՍԻ

Ինչ որ կը գտնամ անիկայ կ'առնեմ:

Նէնսնէլէ

Ինծի խեղճութիւնը փափաքելի պիտի ը-
նել տաս:

ԹՈՍԻ

Ճաշակի խնդիր: Ուրիշ կողմանէ, կ'երգ-
նում որ բան մը չեմ գիտեր:

Նէնսնէլէ

Ուրեմն գէշ մի մտածեր:

ԹՈՍԻ

Կ'ուզեմ որ գէշ չի մտածեմ: — Եղաւ:
Գէշ չեմ մտածեր:

Նէնսնէլէ

Քեզի հետ լրջօրէն չի խօսուիր: Օգնէ ին-
ծի, որ փոկերը աղմակ:

ԹՈՍԻ

Խեղճ Լուսիա է՛հ. առանց թոշակի կու
գար:

Նէնսնէլէ

Մէկ հատիկ անձն է՝ որուն հետ կը հա-
մարձակիմ դեռ. դուով խօսելու: Սովորա-
կան մարդկներու պէս հագուած ծառանե-
րէն կ'անկածեմ:

ԹՈՍԻ

Ո՛հ, ես չէ: Այս առաւօտ Գասպար սե-
նակս մտաւ, հարակաւոր միօրինակ զգեստ
մը հագուած, իմ անցած տարուան թո-
ղուցածս... և դեղին կոշիկներով: Եւ գա-
կայն... տեսա՞ր զինքը:

Նէնսնէլէ

Ուշ չի դրի:

ԹՈՍԻ

Կարծես թէ ձեռքըստե՛ն մըն էր: Անձորուս
ինչպէս որ է....

ՆԵՆՆԵԼԵ

Բան մըն ալ չի պակսիր իրեն:

ԹՈՍԻ

Յայտնի է թէ աւելի նշանաւոր կերպա-
րանք ունի՝ քան մեր Մաքսիմոս հօրեղբայ-
րը.... մականուանեալ Փրկիչ:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Քիչ բան կ'ուզէ:

ԹՈՍԻ

Մտածէ՛, որ հոն Սիւսի միշտ մեր սաքե-
րուն առջեւ պիտի ունենանք:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Աւելի գէշ: Ինքը զմեզ իրեն ոտքերուն
առջեւ պիտի ունենայ:

ԹՈՍԻ

Եւ ի՞նչպէս ալ աղուոր ոտնամաններ հա-
զուած է: Կը յիշե՛ս այն հիանալի կիսակո-
շիկները:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Իսկ ժիւղէ՛ն: Կը կարծէր թէ յանկարծա-
կիւ պիտի բերէ, գիտե՛ս:

ԹՈՍԻ

Նախապաշարմունք չունի:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Հաստատամիտ է:

ԹՈՍԻ

Իրահամարձակ է:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Գոհ է:

ԹՈՍԻ

Եւ ուզէ պիտի հետզ կարգուիլ:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Եւ գինքը ճամբայ կը դնենք:

ԹՈՍԻ

Իրեն հօրեղբորը ամիսը, իրրեւ սոճիկ,
տալ երկու հարիւր յիսուն ֆրանք:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Չեմ հասկնար թէ հայրս ինչպէս բնորո-
նեցաւ:

ԹՈՍԻ

Բայց ես հոն այն տեղն եմ:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Ո՛հ Թոմի, Բաղդ է որ դու կաս: Տխուր,
սխուր էի և դու զիս բարբոսի միւթաբեցիլ:

ԹՈՍԻ

Ինձի Թոգ, ինձի Թոգ:

ԳԱՍՊԱՐ, ճատրակաւոր միազգեստով մը մայր
չունէն կ'երեւնայ:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Ահա Գասպարը:

ԹՈՍԻ

Երե՛կ գինքը տեսնողին:

ԳԱՍՊԱՐ

Գաւիթն էի:

ԹՈՍԻ Նէննէլէն:

Սժոր նայէ՛, պարոն մը չ'երեւնար:

ԳԱՍՊԱՐ

Հրամաններ ունիք տալու:

ԹՈՍԻ

Բայց, եթէ չեմ սխալիր, տուչի խողովակն
ալ դեռ սակաւին մէջ պիտի դրուէր:

ԳԱՍՊԱՐ

Հիմա կ'երթամ:

ԹՈՍԻ

Եթէ կը բարեհաճե՛ս:

ԳԱՍՊԱՐ Կը մտնայ Թոմիի սենեակը:

Վերջինս ետեւէն կ'երթայ:

ՆԵՆՆԵԼԵ Թոմիի՝ որ Գասպարին ծառէն կ'երթայ:

Թոմի, ծաղրածութեամբ մը տակէն ելար,
բայց իրեն դու չըսիր:

ԹՈՍԻ

Կը վախնայի որ ինձի փոխարինէր:

Կ'երթայ:

ՏԵՍԻԼ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՆԵՆՆԵԼԵ, ԱՆԴՐԵԱՍ, յետոյ ԼԱՊԼԱՆՏ տիկինը
պզտիկ աղջկով մը, յետոյ ՅՈՒԼԻԱ:

ԱՆԴՐԵԱՍ

Օրիորդ: Լապլանշ տիկինը եկիր է:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Դերձակուհի՛ն: Ի՞նչ կ'ուզէ:

ԱՆԴՐԵԱՍ

Տիկինը կը հարցնէ: Պզտիկ աղջկը հետն
է տուփով մը:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Տէր Աստուած: Իրեն չըսիր:

ԱՆԴՐԵԱՍ

Ըսի: Բայց կը պնդէ կը կենայ:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Նայէ թէ հայրս իր սենեակն է:

ԱՆԴՐԵԱՍ

Չկայ: Հիմա հիմա տեսայ գինքը՝ որ պար-
տիպանին հետ խօսելու վրայ էր: Կանչեմ:

ՆԵՆՆԵԼԵ

Ո՛չ ոչ: Ո՛ր է որ:

ԱՆՆՐԵՒԱՅ
Ծաղկանոցին մէջ:
ՆԵՆՆԵԼԷ
Ներս մտցուր:
Անդրէաս կը հնազանդէ:
ԼԱՊԱՆՆԵ տիկինը կը մոռնայ:
Պզտիկ աղջիկը զրան մօտ ա-
թոռի մը վրայ կը զնն տաւոք
և կը կենայ խորը:
ՆԵՆՆԵԼԷ Անդրէասի:

Տիկնոջ իմացուր:
Անդրէաս կը հնազանդէ, յետոյ կ'երթայ:
ԼԱՊԱՆՆԵ
Բարի լոյս, օրորոյ:
ՆԵՆՆԵԼԷ
Աստուծոյ բարին: Մայրս հիմայ կու գայ:
Կ'երթայ հաշարանը:
ՅՈՒԼԻԱ Իր սենեկէն կու գայ համարդու թեան
ամենազեղեցիկ հագուստով մը:
Կը գտնուի գծեզ մեկնելու վրայ, տիկին
Հայկուն:

ԼԱՊԱՆՆԵ

Երէկ իրիկուն Ալբոլինի տիկինն ըսաւ
ինծի: Անապարեցի շուտ մը ձեր գգեստը
լննցնելու: Աղիկներս բոլոր գիշերը աշխա-
տեցան:

ՅՈՒԼԻԱ

Ենորհակալ եմ, բայց փութալու բան չկար:
Մանաւանդ թէ ձեզի գրելու վրայ էի: Յան-
կարծա՛հաս սուգ մը....

ԼԱՊԱՆՆԵ

Ո՛հ, կը ցաւիմ:

ՅՈՒԼԻԱ

Եւ կ'ուզէի ազալիւ թէ արդեօք կրնա՞ք
ուրիշ կերպով մը կարգադրել այն գգեստին
համար:

ԼԱՊԱՆՆԵ

Եթէ տիկինը ինծի ըսած ըլլար երկու կամ
երեք օր առաջ....

ՅՈՒԼԻԱ

Իրաւունք ունիք.... մաքէս անցաւ: Եթէ
հարկ ըլլայ վրան բան մը տալ... Հիմա
չեմ գիտեր անգամ թէ ինչպէս հետս տա-
նիմ: Այսպէս շուտ չէի սպասեր:

ԼԱՊԱՆՆԵ

Իբրաւ է, բայց որովհետեւ ուշ գալով զձեզ
պիտի չկարենայի գտնալ....

ՅՈՒԼԻԱ

Աղէկ, աղէկ: Ինծի կը զրկէք այն ատեն:

ԼԱՊԱՆՆԵ

Ինչպէս որ կը հրամայէք:

Պզտիկ աղջկան:

Գնա դու:

Պզտիկը առաքե Քոլլով կը սկսի երթալ:
Ոչ, ա՛ռ նորէն:

Պզտիկը կ'ելլայ առաքով:

ՅՈՒԼԻԱ

Հասցէս կը զրկեմ:

ԼԱՊԱՆՆԵ

Դեռ այն պզտիկ հաշիւն ալ կայ:

ՅՈՒԼԻԱ

Զգեստին հետ մէկտեղ զրկեցէք:

ԼԱՊԱՆՆԵ

Պնդելու ստիպումով ըլլալուս մահացած
եմ, բայց չեմ կրնար սպասել:

ՆԵՆՆԵԼԷ հաշարանին խորէն կ'ելլայ
ընելէքը որոշած:

ՅՈՒԼԻԱ

Այս վայրկենիս....

ԼԱՊԱՆՆԵ

Մեծ գումար մը չէ: Հազար երեք հարիւր
ֆրանք:

ՅՈՒԼԻԱ

Ճիշդ մեկնելու ժամուն: Այս ընելու բան
չէ: Վերջապէս երեք ամսուան հաշիւ մըն է:
Եւ երբեք ձեզի փող մը կորսնցնել չտուի:

ԼԱՊԱՆՆԵ

Ճշմարիտ է, բայց չէի ուզիր հիմակուց
սկսիլ: Տիկինը շատ լաւ զիտէ որ զբօսանքի
համարդու թեան մը չէ և ոչ գիւղացանցու-
թեան համար է որ կը մեկնի: Պարոն Ռո-
զանին իրեն պարտատէրներէն դիւրութիւն
մը ստացաւ: Եթէ ժամանակին տեղեկու-
թիւն ունենայի, կու գայի ես ալ կ'երեւնայի:
Երէկ իրիկուն իմացայ: Վաճառական եմ,
ընտանիք ունիմ, պէտք է իմ շահերս մտա-
ծեմ: Եթէ կը համարիք որ ձեր ամուսնոյն
գիծեմ....

ՅՈՒԼԻԱ

Ոչ, ոչ, ոչ:

ԼԱՊԱՆՆԵ

Քիչ մը ամօթը իսկոյն կ'անցնի:

ՅՈՒԼԻԱ

Ոչ, ոչ:

Կը սկսի երթալ դէպ ի բր սենեակը, յետոյ
կը ամբողջ և Թոմիի գուռը կը զարեւի:

Թոմի: Կարելի է մոռնայ:

Թոմի: ԶԱՅՆԸ

Վայրկեան մը: Հիմա կու գամ:

ՅՈՒԼԻԱ Հապաւնի:

Հազար ընենք: Այն գգեստը ձեզի մնայ:

ԼԱՊԱՆՆԵ

Հազար հարիւր այն ատեն:

ՅՈՒԼԻԱ

Հարիւր ֆրանք շնորհում:

ԼԱՅԱԼՆԵ

Եւ կը կորսնցնենք:

ՅՈՒԼԻԱ

Հազար ֆրանք կու տամ: Փող մը աւելի չէ:

ՏԵՍԻԼ ՎԵՅԵՐՈՐԴ

ԹՈՍԻ և վերոյիշեալները:

ԹՈՍԻ կը մտնայ:

ՅՈՒԼԻԱ զինքը կը տանի մէկ կողմ:

Ինծի 50) ֆրանք տուր: Գիտեմ թէ ունիս: Հաշիւ մըն է որ մոռցայ հորդ յանձնելու: Էթէ հիմա իրեն լսեմ՝ լացե՛ր պիտի բլան: 1000 ֆրանքի հաշիւ մըն է: Մէկալ 500ը ունիմ:

ԹՈՍԻ

Աւելի չունիս:

ՅՈՒԼԻԱ

Հրաշք է այնչափին ալ հասնիլս:

ԹՈՍԻ թերահաւատ և ծաղրատեր:

Մայր:

ՅՈՒԼԻԱ

Ո՛հակից պիտի աւանձմ զանոնք, Զին տագնապի մէջ մի ձգե՛ր:

ԹՈՍԻ

Գրաւ զնեմ որ ծրարիկ մը մէկդի գրած ես:

ՅՈՒԼԻԱ

Ճշմարիտ Աստուած, չէ: Խօսքս մի կուտրեր: Տուր ինծի:

ԹՈՍԻ

Դուքս հանէ քու 500դ:

ՅՈՒԼԻԱ

Ենորհակալ եմ: Երթամ առնեմ:

Վազելով կը մտնայ իր սենեակը:

ԹՈՍԻ կէս շնչով կը սուլէ՝ ծանկերուն վրայ սրբուելով, յետոյ Լապլանշ տիկնոջ կը նայի:

Ալէկ հապուած:

Գլանիկ մը հառնէ և կը վառէ:

Ո՞րքէպդին դուք էք հապուեցնողը:

ԼԱՅԱԼՆԵ

Երգչուհի: Այո, պարոն:

ԹՈՍԻ

Ուրախակցութիւններս: Երէկ իրիկուն ծաղկափայլ սիրուն հագուստիկ մը ունէր:

ԼԱՅԱԼՆԵ

Միշտագոյն մետաքսէ:

ԹՈՍԻ

Անիկոյ:

ԼԱՅԱԼՆԵ

Այնպէս գեղատեսիլ անձ մըն է:

ԹՈՍԻ

Քառասուն հարիւրորդամար մէջքով:

ԼԱՅԱԼՆԵ

Դուք կ'օգնէք իրեն հագուելու:

ԹՈՍԻ

Ես: Կը խաբուիք: Հակառակը:

ՅՈՒԼԻԱ քիչ մը տաքնապած կը դառնայ 1000նոց թղթադրամով մը որ կ'ուզէ ծածկել: Թոմի:

Ահաւասիկ:

ԹՈՍԻ

Ա՛հ, Մնացածը պէտք է տաս: 1000նոց թուղթ ունիմ միայն:

ՅՈՒԼԻԱ դժկամակած:

Ո՛չ:

ԹՈՍԻ

Այս այո է: Մօրուս վրայ չեմ վստահիր: Մնացածը ինծի և պատրաստ եմ:

ՅՈՒԼԻԱ տաքնապած:

Այն կայ որ... չեմ կրնար...

ԹՈՍԻ ծիծաղելով:

Դու ալ: Ա՛հ տես ինչ սատիճանի ագահ: Դու ալ 1000նոց թուղթ մը ունիս: Ճշմարիտ Աստուած: Լաւ, հիմա քուկիներովդ վճարէ: Հաղիւ թէ կտորեմ՝ իմ մասս կու տամ քեզի:

ՅՈՒԼԻԱ

Խօսք կու տան:

ԹՈՍԻ

Մարդու խօսք:

ՅՈՒԼԻԱ Լապլանշ տիկնոջ:

Զեզի, տիկին Լապլանշ:

ԼԱՅԱԼՆԵ

Ենորհակալ եմ: Ո՛ւր կրնամ գրել ընկալագիրը:

ՅՈՒԼԻԱ տարապարզ կահերուն նայելով:

Ա՛լ հոս բան չկայ:

ԹՈՍԻ

Հոն գտնույի՞ն վրայ:

ԼԱՅԱԼՆԵ կ'երթայ ընկալագիրը գրելու: Ետքը կը յանձնէ Յուլիայի:

Ահա, տիկին: Զիւր ուզածին պէս ըրի:

ՏԵՍԻԼ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

Վերոյիշեալները, ՅՈՒԼԻԱՆԵՍ մայր դռնէն:

ՅՈՒԼԻԱՆԵՍ տիկին Լապլանշի:

Ներուսն կը խնդրեմ եթէ սպասեցնել տուի: Ինծի համար հաշիւ մը ունիք:

ԼԱՅԱԼՆԵ

Ընկալագիրը հիմա ստորագրեցի:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

ԱՆ. Լաւ:

ԼԱՍԼԱՆԵ

Բարի ճանապարհ, տիկին:

ՅՈՒԼԻԱ

Յտեսութիւն:

Կերթայ Լապաշ տիկինը:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Յօւժայի:

Երէկ ինծիմէ խնդրեցիր ութսուն ֆրանք, գոյներ զնելու համար: Պաղատեցայ քեզի ծախքեր չընել, քեզի ըսի որ ունեցած գումարս համրուած են: Պնդեցիր, երդուըննայով որ փող մը չունիս: Այնպէս մահացած էի: Այնչափ պնդեցիր որ քեզի տուի:

ԹՈՄՍ Ինքեիրեն:

Նայէ:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

Ո՛րշափի կ'ելլայ այն հաշիւը:

ՅՈՒԼԻԱ

Ո՛հ քիչ....

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

Յուցուր:

ՅՈՒԼԻԱ

Թոմիին աղաչեցի, ինչն ըրաւ: Ձէի հաւարակեր գեղգ անհանգիստ ընելու չնչին բանի մը համար:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

Յուցուր:

Կ'առնէ հաշիւը և կը կարգայ: Թոմիի, Գու հազար ֆրանք հատուցիր:

ԹՈՄՍ

Կէսը, կէսը:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

Գու ալ հարուստ ես:

ԹՈՄՍ

Պէ՛շ ըրի հատուցանելուս:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

Շատ աղէկ ըրիր: — Այն դրամներն որ կ'ունի, ինծիմէ ստացաւ: Տանը վրայ եղած խնայողութիւններուն պտուղն է, կը ցուիմ զինքը զրկելուս, բայց, ըստ ինքեան, տանը կը պատկանին: Սակայն դու, ինծիմէ չառիր: Երկու ամիս է կը տեսնայի կործանմանը դալը, քու դատարկադրոտ կեանքդ երկայն ատենէ ի վեր զիս կը վշտացնէր, քսակս քեզի համար գոցուած էր... Ուրեմն քուկիններդ են: Եւ քեզի ետ կը դարձնեմ:

ԹՈՄՍ

Ո՛հ հայր:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

Կ'ուզեմ որ առնես:

Ստիկն վրայ թղթադրամ մը կը զնէ:

Եւ եթէ կը խորշիս առնելու, անոնք ալ զէկ տեղ մը կը դրուին: Պա՛հէ: Ո՛վ գիտէ թէ որ մը....

ԹՈՄՍ

Խաղի մէջ յաջողութիւն ունեցայ: Տաւուերկու հազար ֆրանք շահեցայ անցած ամիս:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

Գիտէի, Մինչդեռ ես անանկութեան սարսափին մէջ կը մաքառէի, դու գիշերը գունդ-խաղարաններու մէջ կ'անցընէիր:

ԹՈՄՍ

Գունդխաղարաններու մէջ: Գլուպը:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

Գիշերուան մը մէջ ութհազար ֆրանք վաստակեցար: Իմացայ առաւուսը: Նոյն օրը որ իմ պարտատէրներս կ'անչեցի: Ջեղգ աշխատանոցս բերել տուի, յայտնեցի քեզի իմ գործերուս վիճակը: Ձէի ուզեր սկսիլ յանդիմանութիւններով.... չէի ուզեր ցուցնել քեզի թէ գիտէի: Քու կողմանէդ շարժունք կը սպասէի: Խօսք մը անգամ չըսիր: Սիրտս կտարեցայ: Ագա՛հ չես: Գիտեմ թէ ինչ կը մտածես:

Լուսթիւն. յետոյ ձայնք փոխելով երկուքն ալ: Նայեցէք որ քիչ ատենէն Մաքսիմուս հոս պիտի ըլլայ: Հասած պէտք է ըլլայ այս առաւուս, և ճամբորդութիւնը մեզի հետ պիտի ընէ, կ'ենթադրուի: Գիտեմ թէ ձեզի հաւանք մէկը չէ, և ոչ ալ Նէննէյէի: Եւ կը հասկցուի: Արդէն Նէննէյէի ըսի ինչ որ իրեն կ'իշխար, և ձեզի ալ կ'ըսեմ որ քիթուպոչ չեմ ընդունիր:

ԹՈՄՍ

Եթէ ես երբեք ըրի....

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

Մաքսիմուս ամենամօտ ազգական է, և մէկ հատիկ անձն է որ ինծի օգնութեան հասած ըլլայ այս մրրկիս մէջ: Շատ տարիներէ ի վեր զինքը չէի տեսնար, միշտ աշխարհէիս մէջ չըլլադայիկ, աշխատելով ապրեցաւ: զինքը չի կանչեցի, և ինքեիմէն ցուցուց թէ ողջ է: Առանց անոր, աղէկ գիտցած ըլլաւ: Թոմի, չեմ գիտեր թէ ինչ կ'ըլլար մեզի: Այս ալ ըսեմ: Մտաւնէն կ'անցնինք, վասն զի երկաթուղիները, ձրի ճամբորդութիւն շնորհեցին ինծի, իբրեւ հին խորհրդականի, և անոր համար խտայական գիծերու վրայ որչափ որ կարելի է պէտք է անդին երթալ: Նոյն պատճառաւ առկէ մինչեւ Մոսկու պիտի ճամբորդենք աստիկն կարգով: Բայց, կ'իմացընեմ ձեզի, որ Մոսկունէն անդին երկրորդը բաւական է:

Թոմի:

